

Verantwoording Stembureau GroenLinks Rotterdam

GroenLinks Rotterdam heeft van 1 tot en met 15 oktober een lijsttrekkersreferendum gehouden onder stemgerechtigde leden in Rotterdam. Leden konden daarbij minimaal één en maximaal zes kandidaten op volgorde van voorkeur zetten, of blanco stemmen.

In dit document geeft het Stembureau een toelichting op het verloop van het proces.

Systeem

Het referendumsysteem is geleverd door Orca Group. Het betreft een gesloten systeem op een beveiligde server waarin geen koppeling plaatsvindt tussen lid en stemkeuze en waarin geen wijzigingen aangebracht kunnen worden. Ook is het stemgedrag gedurende de kiesperiode niet zichtbaar voor het Stembureau, met uitzondering van de opkomst. Het referendumsysteem berekent op basis van het 'single transferable vote system' de uitkomst en is vooraf getest op correctheid door het Landelijk Bureau van GroenLinks.

Stemgerechtigd

Een persoon is stemgerechtigd wanneer deze voldoet aan de volgende drie voorwaarden: de persoon was lid van GroenLinks op 1 juli 2013 (drie maanden voor aanvang van het referendum), de persoon heeft voldaan aan de contributie in het afgelopen jaar en de persoon was ingeschreven in de afdeling Rotterdam op 1 oktober om 0.00 uur (aanvang van het referendum).

Het aantal stemgerechtigde leden is 759.

Genereren kiescodes

Aan de hand van de lijst met stemgerechtigde leden is in het referendumsysteem bij de lidnummers een unieke kiescode gegenereerd. Die kiescode heeft het Stembureau geëxporteerd en gekoppeld aan een e-mail- en postbestand, opdat de leden hun unieke kiescode toegestuurd kon worden. De koppeling tussen lidnummer en kiescode is daarna in stand gebleven, zodat de Helpdesk van het Stembureau zonodig de kiescode opnieuw kon verstrekken in geval bijvoorbeeld een poststuk niet zou zijn aangekomen.

Post versus e-mail

Alle leden met een e-mailadres in de ledenadministratie hebben bij het Europees referendum – dat is gehouden van 17 tot 27 september - kunnen aangeven of zij hun persoonlijke kiescode per e-mail of per post willen ontvangen. Daartoe is op 2 september een mailing uitgegaan vanuit het Landelijk Bureau. Leden die niet hebben gereageerd op deze mailing worden geacht hun mailbox niet uit te lezen. Zij zijn automatisch ingedeeld bij alle personen die de kiescode per post willen ontvangen.

Het Stembureau heeft ervoor gekozen om hetzelfde bestand ook te gebruiken voor het Rotterdamse referendum, zodat in potentie alle leden worden bereikt.

Van alle stemgerechtigde leden in Rotterdam hebben er 137 aangegeven de code per e-mail te willen ontvangen. De rest heeft een brief gekregen met de unieke kiescode.

Volgorde kandidaten

De volgorde van de kandidaten in het stelsysteem is tot stand gekomen door een loting, georganiseerd door het Stembureau. Deze loting is gebeurd met gesloten briefjes met namen van de zes kandidaten erop. Naast de leden van het Stembureau was fractiemedewerker Lies Roest getuige van de loting. Van de loting zijn ook audio-visuele opnamen gemaakt, die op verzoek van één der kandidaten bekeken kunnen worden.

Data mailings en herinneringen

Op donderdag 26 september is een mailing uitgegaan aan alle leden van wie wij een mailadres hebben. Daarin is het referendum en het debat aangekondigd en is uitleg gegeven over verzending van de kiescodes. De digitale ontvangers hebben een andere tekst gekregen dan de postontvangers, afgestemd op de verzendwijze.

De postzending met kiescodes is op maandag 30 september aan de postdienst aangeboden. Even na middernacht is op 1 oktober aan de 137 digitale ontvangers een mailing uitgegaan met kiescodes.

Vervolgens is op donderdag 3 oktober een nieuwe mailing verstuurd (eerste herinnering) aan alle leden van wie wij een mailadres hebben, met de aankondiging van het speed-daten op vrijdag 4 oktober. Op donderdag 10 oktober is de tweede herinnering verstuurd met een hernieuwde stemoproep. Op maandag 14 oktober is een laatste herinnering verstuurd over de naderende sluiting van de stemming.

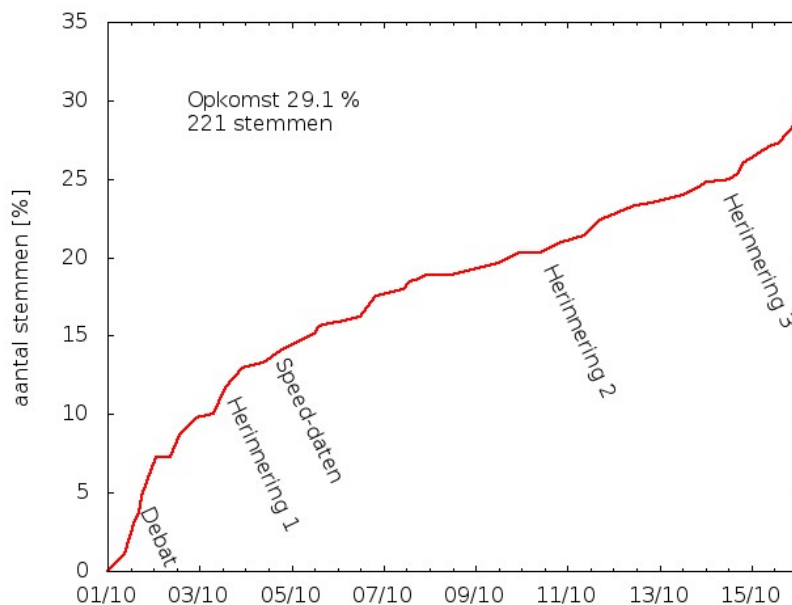
In de onderstaande tabel staat per mailing het percentage geopende mail plus het aantal clicks vanuit de mailing naar de website en/of het referendumsysteem (peil: 15 oktober 23.59 uur).

	Geopend door digitaal bestand	Geopend door post-bestand	Doorclicks vanuit Digitaal bestand	Doorclicks vanuit post-bestand
Aankondiging	66,9%	40,0%	12,5%	7,0%
Kiescode	83,8%	N.v.t.	62,5%	N.v.t.
1 ^e herinnering	61,0%	34,5%	11,8%	2,7%
2 ^e herinnering	53,7%	34,1%	8,8%	4,5%
3 ^e herinnering	54,1%	26,8%	10,4%	2,3%

Van de postzending zijn vier brieven onbezorgd teruggekomen. Deze brieven zijn gesloten gelaten. Op verzoek van één van de kandidaten kan gecontroleerd worden dat met de betreffende kiescodes geen stem is uitgebracht. De vier leden die het betreft zijn door het Stembureau via Facebook geïnformeerd over hun foutieve huisadres (mailadres en telefoonnummers ontbraken eveneens in de ledenadministratie) en hen is de mogelijkheid geboden om de code alsnog te ontvangen. Alle vier de leden hebben hierop geen reactie gegeven.

Opkomst

Van de 759 stemgerechtigden hebben 221 leden een stem uitgebracht. Daarmee is de opkomst 29,1%.

Interesse

Het lijsttrekkersdebat op 1 oktober heeft ongeveer zestig leden getrokken. Het speed-daten heeft enkele tientallen leden getrokken. De website is vaker geraadpleegd. Gedurende het referendum bekeken ruim 2.000 bezoekers opgeteld ruim 5.000 pagina's. In de tabel hieronder staan het aantal views van de filmpjes, waarin de kandidaten zich in één minuut voorstellen (peil: 15 oktober 23.59).

	Bokhove	Bonte	Cammeraat	Van Eijk	Harika	Leewis
Views	208	159	181	68	193	200

Helpdesk

Bij de Helpdesk zijn enkele vragen en verzoeken binnengekomen, die hieronder puntsgewijs in willekeurige volgorde behandeld worden.

1. Op 13 oktober om 22.26 uur is een verzoek tot opnieuw verzenden van de kiescode binnengekomen. Het stembureau is niet ingegaan op dit verzoek met de volgende motivatie: op de website (in de veel gestelde vragen) en in de andere communicatie is naar voren gebracht dat tot uiterlijk 12 oktober om 16.00 uur het opnieuw verzenden van de kiescode verzocht kan worden, dit in verband met de post. De termijn van drie dagen voor sluiting van het referendum is gelijk aan de termijn gehanteerd bij het lijsttrekkersreferendum voor de Europese verkiezingen. Anderen kunnen vanwege deze deadline mogelijk niet meer de moeite nemen om een soortgelijk verzoek kenbaar te maken bij het stembureau, waardoor ongelijke behandeling van stemgerechtigden zou kunnen ontstaan, in geval het Stembureau een uitzondering had gemaakt.
2. Eén persoon was niet in de gelegenheid om digitaal te stemmen. Hij is uitgenodigd op het fractiekantoor om aldaar zijn stem uit te brengen op één van de computers.
3. Eén lid heeft zich gemeld, omdat zij geen kiescode had ontvangen. Na een check in de lijst met stemgerechtigde leden hebben we vastgesteld dat dit signaal correct is. Het Stembureau heeft vervolgens de ledenadministratie verzocht om te controleren of het betreffende lid volgens de criteria inderdaad stemgerechtigd is en dat bleek het geval te zijn. Het lid in kwestie had bij een recente verhuismutatie per abuis een verkeerde afdelingscodering meegekregen, waardoor ze in de selectie buiten de boot was gevallen. Het Stembureau heeft vastgesteld dat de omissie het lid niet te verwijten valt en heeft derhalve gekoppeld aan het lidnummer een unieke kiescode aangemaakt en verstrekt. Het aantal stemgerechtigde leden is daarmee tijdens het referendum gestegen tot 759. Het Stembureau kan niet uitsluiten dat meer leden per abuis een verkeerde afdelingscode hebben gekregen, aangezien het correct bijhouden van de ledenadministratie een taak van het Landelijk Bureau is.
4. De Helpdesk heeft een tweede verzoek gekregen van een lid om een kiescode te ontvangen. Dit lid voldeed aan alle criteria, behalve het ingeschreven staan in de afdeling Rotterdam bij aanvang van het referendum (1 oktober 0.00). Het lid heeft op 11 oktober een verzoek tot mutatie van de ledenadministratie verzocht. Het stembureau heeft derhalve besloten dit lid niet stemgerechtigd te verklaren.
5. Een ander type melding betreft een storing aan het referendumsysteem voor gebruikers van een Apple computer, in combinatie met een aantal versies van Safari en Google Chrome. De helpdesk kent in totaal drie gevallen. De leden in kwestie konden vanaf de kiespagina niet via de button doorklikken naar de bevestigingspagina. Dit probleem deed zich voor binnen één en hetzelfde script en bleek na een snelle analyse te omzeilen door net naast de button te klikken. Het probleem heeft zich bij andere referenda die met hetzelfde systeem hebben gelopen bij GroenLinks en bij andere partijen, nooit eerder voorgedaan. Het Stembureau heeft een aantal keren met leverancier Orca contact gehad om het probleem nader te analyseren en tot een oplossing te komen. Dat is uiteindelijk gelukt op vrijdag 11 oktober. Het juist functioneren van het systeem is na een tweede check door Orca herbevestigd op maandag 14 oktober.

Aangezien het geen storing leek te zijn op alle Apple computers of één bepaalde browser is besloten, met de gedachte van proportionaliteit, geen brede melding te maken van het probleem. Het Stembureau heeft wel besloten om de bereikbaarheid van de helpdesk in de derde herinneringsmailing nog eens prominent naar voren te brengen. Het Stembureau is hiermee van mening haar uiterste best te hebben gedaan de tekortkoming zo snel mogelijk te verhelpen, leden niet te hinderen in het stemmen en leden met problemen te helpen, met inachtneming van een proportionele actie (t.o.v. het aantal meldingen). De leden die met het mankement werden geconfronteerd konden met advies van de Helpdesk overigens allen hun stem uitbrengen.

6. Eén lid die het hierboven beschreven mankement heeft ondervonden, heeft tijdens het doorklikken naar de volgende pagina (door naast de button te klikken) op één kandidaat gestemd, terwijl zij eigenlijk meerdere voorkeuren had willen aangeven. Omdat dit de uitslag kan beïnvloeden heeft het Stembureau besloten om dit lid haar voorkeur in een beveiligd word-bestand vóór het sluiten van de stembus te laten mailen naar het Stembureau. Indien de uitslag beslist kan worden door slechts één stem verschil, dan zal het lid verzocht worden om het wachtwoord van het beveiligde word-bestand te verstrekken, waarna Orca een herberekening kan uitvoeren op het data-bestand. Van deze optie is door dit lid uiteindelijk geen gebruik gemaakt. De uitslag is zodanig dat een eventuele tweede voorkeur geen invloed zou hebben gehad op de winnaar.
7. Op zondag 13 oktober heeft een lid gemeld niet te kunnen inloggen met zijn kiescode. Het stembureau heeft het lid verzocht om meer informatie en duidelijk gemaakt dat zijn stem sowieso kon worden uitgebracht (bijvoorbeeld op de manier genoemd in punt 2 of 5). Bij navraag bleek het lid al gestemd te hebben op dezelfde computer (Windows XP), maar met Internet Explorer in plaats van de eerdere poging met Google Chrome. Er is bij Orca Group melding gemaakt van de ervaring van dit lid. Orca heeft in het verleden al eens een soortgelijke klacht onderzocht en geconcludeerd dat dit probleem te wijten is aan (de hard- of software van) het individuele lid.

Terugkoppeling Orca Group

Naar aanleiding van punt vijf en zes heeft Orca Group een formele terugkoppeling aangeleverd. Die nemen wij hieronder integraal over in deze verantwoording:

Omschrijving probleem:

Een klein aantal leden heeft GroenLinks Rotterdam geïnformeerd over het feit dat zij problemen ondervonden met het uitbrengen c.q. bevestigen van een stem. Het was voor leden niet mogelijk om de buttons 'Bevestigen', 'Terug' en/of 'Verzenden' aan te klikken. Het was echter wel mogelijk om door middel van 'Tab' deze buttons te selecteren en met 'Enter' door te voeren.

Oorzaak:

Het probleem werd veroorzaakt doordat de "Footer" (onderzijde van de website) een aantal buttons (bijvoorbeeld 'Verzenden') blokkeerde.

Verklaring OrcaGroup:

De raadplegingsmodule wordt door OrcaGroup voortdurend dubbel getest en wordt voortdurend gebruikt door klanten voor uiteenlopende raadplegingen. Tot nu toe is het beschreven probleem nog niet voorgekomen. De storing komt alleen voor indien:

- Gebruik wordt gemaakt van een MAC (Apple computer) in combinatie met Safari
- Een bepaald aantal kandidaten (6)
- Een specifieke combinatie van schermomvang en -resolutie

De reden waarom dit incident niet bij de eerste melding van het probleem is gevonden, is dat op dat moment niet is getest met de exacte combinatie van hard- en software om het probleem te kunnen simuleren. Op basis van de testen die op dat moment werden uitgevoerd, leek geen sprake van een

probleem in de raadplegingstool. De kans dat een probleem zich enkel en alleen voordoet bij een combinatie van de bovengenoemde factoren is bijzonder klein. Na een nieuwe melding van GroenLinks op vrijdag 11 oktober is op de (privé) computer van een van de medewerkers getest en werd het probleem rond 16:30 verholpen.

Wij betreuren de problemen ten aanzien van de raadpleging in Rotterdam en bieden hier onze welgemeende excuses voor aan. Op basis van de ingevoerde oplossing zijn wij ervan overtuigd dat de betrouwbaarheid van de raadplegingstool is gegarandeerd en dat dit probleem zich niet meer voor zal doen.

Het Stembureau is van mening dat de melding bij Orca Group hiermee is afgehandeld.

Uitslag

De uitslag is geautomatiseerd verkregen op woensdag 16 oktober na sluiting van de stembus en vervolgens door het Stembureau tezamen met deze verantwoording aan de referendumcommissie voorgelegd ter formele vaststelling.

De uitslag van het referendum is een aanvullend document (besluit tot vaststelling) bij deze verantwoording, waardoor we hier niet nader stilstaan bij de uitkomst.

Ter voorbereiding van de vaststellingsbijeenkomst heeft het Stembureau de uitslag met bijlagen onder embargo aangeboden aan de kandidaten, het bestuur en de referendumcommissie.

Dion Koeze
Ivo Rodermans

16 oktober 2013